

Felnőttek a Fidesz-gyerekek

A polgári hagyományokhoz kell visszanyúlni

A többféle értelemben vett felnőtté válás enyhén szólva is rögs útján nemcsak a gyerekek botladoznak, hanem a generációs alapon szerveződött pártok, szervezetek is. Mint például a Fidesz-Magyar Polgári Párt. Ők már felnőtté váltak, ám gyermekeik még a legedesebb korban tipegnek, totyognak, járnak. Egyszer ők is felnőnek. Feladathoz, társadalomhoz, politikához, tudományhoz, sporthoz – az élethez. Ma még vattacukor és hullámvasút. És holnap? Apáik többérté feladata mindez.

Kövér László a párt és a frakció egyik frontembere. Felesége történelem és néprajz szakos tanár, jelenleg kislányukkal gyeseen van. Jövőre ismét munkába kellene állnia, de hogy hol, arról a politikai férjnek sincsenek elképzelései. „Ma nem kapkodnak sem a tanárokért, sem a néprajzosokért” – mondja.

– Vajk, Botond, Csenge. A névvalasztás nem nevezhető minden napinak.

– Pedig az. Nyilván nem tekinthető véletlennek, ha a három gyermeküket régi magyar, pogány nevekké nevezték el, de mindnyájuknak van keresztnév, „rendes” neve is. Egyszerűen arról van szó, hogy nagyon tetszettek ezek a nevek. A két nagyobbik 1988–89-ben, Csenge pedig 94 nyarán született. A feleségemet gyakorló anyák gyakran kérdezik: jó-e ez a minimális korkülönbség a két fiú között? Én csak az ő véleményét tudom tolmácsolni, mely szerint kezdetben természetesen sokkal több a nehézség, de a későbbiekben sok az előnye, mert a két fiú tulajdonképpen egymás mellé nőtt, és nagyon jól elvannak egymással – sőt, velünk együtt „nevelik” a húgukat.

– Valamelyikőjük családjában volt eredője ennek a háromgyermekes modellnek?

– Édesanyámnak egy öccse van, édesapáméé viszont egy négygyermekes család, ugyanakkor mi ketten vagyunk az öcsémel. Azaz ez nem tekinthető modellnek. Nagyon szerettem volna egy többgyermekes családot, már akkor is, amikor nyolcvanhétben összeházasodtunk és ennek a polgári jövőnek vajmi csekély esélye volt. Miként a névadásban, úgy – szerencsére – ebben is egyetértettünk a feleségemmel. Túl a – kétségkívül döntő – személyes szempontokon, azt gondolom, ha van bibói értelemben vett elit, és annak van funkciója, ami többek között azt jelenti, hogy egyfajta életmintát kell mutatnia a társadalom számára, akkor ez a magánéletre is vonatkozik. Tehát első sorban azon értelmiségi családoktól várható el, hogy több gyermeket neveljenek, ahol a

szülők képesek a megfelelő szemléti, erkölcsi, anyagi, kulturális környezetben felnevelni a gyermekeiket. Elsősorban tőlük lenne elvárható, hogy ennek a nemzetnek a fennmaradását elősegítsék, és nem azoktól, akik, sajnos, erre anyagi okoknál és kulturális, erkölcsi körülményeiknél fogva nem igazán alkalmasak.

– A XX. század végén, XXI. elején mennyire beszélhetünk a szó klasszikus értelmében vett polgári családról? A polgári középosztály felemelkedése, igen tévesen, egyfajta Horthy-restaurációként jelenik meg a kormánypártok vizíóiban. Van-e ma létjogosultsága, alapja a családi polgáreszményeknek?

– A mi családjunk gyökerei a feleségem ágán a paraszti osztályba nyúlnak, míg az én nagyszüleim részben munkások, részben a paraszti lét határától feltörekvő, elsőgenerációs kispolgárok voltak. Ettől persze még az az értékrend, amelyben ők a családjukat elhelyezték, viselt – a tradicionális jegyek mellett – polgári vonásokat is. Ha az ember valamiféle polgári családmodell szerint szeretné élni az életét, az inkább azért van, mert ő maga is valami hasonlóban nőtt fel, s így érzi jól magát, nem pedig történelmi és politikai motívumok miatt. Azt pedig ettől függetlenül sajnálatosnak, sőt tragikusnak tartom, hogy ha a politikai jobboldal a maga értékvilágát valamely hagyományos kategóriával – „keresztény”, „nemzeti”, „polgári” stb. – próbálja megjelölni, akkor a másik oldalról jobb esetben a Horthy-rendszerrel, rosszabb esetben a fasizmussal való vagdalkozás a válasz. Nagyon időszerű lenne ugyanis, hogy a rendszerváltozás után hat évvel a magyar társadalom megpróbáljon valamilyen mintát találni magának, hogyan kell egy nem szocialista típusú társadalomban élni. A szocialista ideológia szerint is a szocialista társadalom ellenpárja a polgári társadalom volt. Nyilván úgy gondolták, hogy a „polgári” szónak negatív megbélyegző értéktartalma van. Én viszont azt gondolom, hogy volt a magyar társadalomnak olyan idő-

szaka, amikor a polgári értékrend igenis pozitív, előrevívó volt. A polgári hagyományokhoz visszanyúlni nemcsak hogy érdemes, de nem is nagyon tudunk mást tenni. Bajaink inkább abból származnak, hogy ez az értékrend felemás volt, s nem volt képes a társadalom minden szféráját meghatározó módon befolyásolni.

– Saját családjában mindez hogyan működik?

– Bevallom őszintén: nagykétségbeesés lenne a részemről, ha most egy koherens, kerek egész nevelési elmélettel állnék elő, tekintve hogy jelen pillanatban a gyerekeink nevelésének fő terhei a feleségemre hárulnak. A számomra elfogadható család- és nevelési modell rendelkezik konzervatív elemekkel. Nagyon káros és semmire sem vezet az a törekvés, hogy az életből és azon belül is a családi életből megpróbáljuk a tekintélyt száműzni. Szüleim eléggé liberális szemlében neveltek bennünket, miközben nem volt megkérdőjelezhető a tekintélyük, és az iskolámban is ezt a világméretet kaptam, dacára annak, hogy azok egy másik rendszerben működtek. Úgy gondolom, hogy egy jó értelemben vett tekintélytisztelet nélkül egyetlen társadalom sem képes integráltnak működni. Az a társadalom, amelynek tagjai nem képesek semmilyen tekintélyt elfogadni maguk fölött, az nem tekinthető a szó igazi értelmében vett társadalomnak, szét hullásra van ítélve. Természetesen ezt a tekintélyt nem fizikai terrorral, vagy más hasonló eszközökkel kell kivívni, hanem a neveléssel elérni azt, hogy elfogadják a gyermekek: szüleik egyelőre okosabbak, többet tudnak a világról, és az általuk meghatározott szabályok elsősorban az ő érdekeiket szolgálják. Ez elméletben nagyon nehezen megfogható magatartást kíván a szülőktől, és ennek eredménye igazán csak a kamaszok-felnőtté válás küszöbén fog kiderülni.

– Vélhetően egyhamar nem módosít pályát, ami a gyermekei számára azt is jelenti, hogy keveset látják az apjukat. A felesége mennyire tolerálja az állandó távollétet, amely egy esetleges kormányzati pozícióval még nagyobb lesz?

– Ahogy körülnézek, azt látom, hogy nekünk, fideszeseknek annak idején nagyon nagy szerencsével sikerült választanunk. Azok a konfliktusok, amelyek a képviselői munkával együtt járnak, jó néhány házasságot tettek tönkre az elmúlt hat évben, ugyanakkor azok a lányok, most már asszonyok, akik annak idején mellénk szegődtek, ezt elég jól viselik.

– Mert fiatalabbak, vagy mert jobban benne éltek a történelmi léptékk fordulatokban, történelmekben?

– Bizonyára az is benne van, hogy ezek a kapcsolatok majdnem egyidősek a Fideszt megelőző mozgólódásokkal. A „lányok” éppúgy hozzátartoztak ezekhez, mint mi, és csak a gyermeknevelés sodorta ki őket a Fideszből. Erre talán a feleségem a legjobb példa. Háromhetes gyermekünkkel volt otthon 1988. március 30-án, és amikor reggel elmeséltem neki, hogy előző éjjel-hajnaltal megalakítottuk a Fideszt, sérelmezte, hogy nincsen az alapító tagok között. Ezt aztán akceptálták, és ő is bekerült az alapítók közé. Később

– Édesapám sajnos már másfél éve nem él. Édesanyám Pápán lakik, a feleségem szülei pedig egy Zala megyei kis faluban. Amennyi hátrányt jelentett az, hogy vidéken laktak – nem lehetett bármilyen baj esetén a nagyszülőkhöz szaladni –, annyi előnyt is: a gyerekeket ki lehetett menekíteni Budapestről. Kilencvenkettőig Csepelen laktunk, és én már 1979 óta a saját bőrömről, orromon mértem le azt a drámai, negatív irányú fejlődést, amit ez a város a légszennyezett-ség tekintetében produkált. Ehhez képest kifejezetten szanatóriumi körülményeknek minősültek azok a falun és Pápán töltött hetek, amelyeket nyaranta

vagy egyfajta ifjúsági érdekvédelmi szervezatként, ami nagyon üdítő színfolt a magyar politikai élet palettáján, de nincsen jövője. Ugyanakkor saját testvéreink, barátaink és a magunk révén is testközelből ismerjük ennek a generációnak a problémáit, amelyekre mindig is érzékenyek voltunk. Ezt morális kötelezettségünknek tekintettük, s miközben igyekszünk „felnőtt” pártként viselkedni, generációs indítatásunkat sohasem tagadtuk meg. Nem véletlen, hogy a Fidesz elmúlt két éves politikájában a fiatal családok problémájára fontos hangsúlyt kapott. Az előző ciklus kormányával szemben a költségvetési vitákban a bölcsődei normatíva-ként próbáltunk fellépni, zömmel eredménytelenül; ugyanígy ebben a ciklusban is megpróbáltuk elérni a családi pótlék automatikus korrekcióját, emelést, megpróbáltunk fellépni, sajnos sikertelenül, a lakástámogatási rendszer átalakítási törekvései ellen, amely gyakorlatilag kizárja, hogy valaki tisztességes úton igénybe tudja ezeket venni; és hát az elhíresült Bokros-csomag volt a legsúlyosabb csapás erre a rétegre, ami határozott ellenállásunkat váltotta ki. Azóta is megpróbálunk a család- és lakástámogatási rendszerben olyan változásokat elérni, amelyek valamelyest könnyebbé teszik a gyermekvállalást. Igazak azok az érvek, hogy önmagunkban a

Vajk, Botond és a kocsiban háttal Csenge

sokat beszélgettünk arról, hogy mindez kicsit felelőtlenség is volt a részünkről, hiszen rá néhány napra jött a rendőrségi idézés, majd az ügyészégi „meghívó”. Akkor még egyáltalán nem lehattunk biztosak abban, hogy mi fog történni. Bizony könnyen bajba sodorhattuk volna magunkat a gyerekeinket, hiszen nemcsak kibontakozás, de retorzió is következhetett volna. Talán ez is az oka annak, hogy a Fidesz-feleségek jobban alkalmazkodnak ehhez a ritmushoz, munkához, mint azoknál a családoknál, ahol negyvenéves koruk után szakadtak ki a családfők, és lettek szinte állandó jelleggel távol lévő, budapesti lakosok.

– És a Fidesz-feleségek szakmai ambíciója, karrierje?

– Ez már egy komolyabb probléma. Nagyon nehéz összeegyeztetni egy képviselő és társa életmódját úgy, hogy az ne menjen a gyerekeink nevelés rovására. Feleségem – szerencsére – a gyermeknevelést nem a saját szakmai előmenetelének hátráltatójaként fogja fel, hanem pedagógusi szakmájának legszebb kihívásaként.

– A nagyszülők mennyire tudnak segíteni?

ekként biztosítani tudtunk a gyerekeknek. A vidéki életet nagyon élvezik, érdekesebb a világ számukra, mert vannak disznók, pulykák, tyúkok, nyulak, mindig történik valami, és azt gondolom, hogy nagyon hasznos abból a szempontból is, hogy egy teljesen másfajta életstílust is látnak, mint a saját szüleiknél. Feltehetően befolyásolhatja majd a gondolkodásmódjukat, hogy a nagyszülők életmódjában a fizikai munkának egészen más helye van, mint a szüleikében. Látják, hogy vannak emberek, akik ebből élnek, és nem az íróasztalukat használják, amikor munkáról beszélnek, hanem a kapát, a villát vagy éppen a kistraktort.

– A Fidesz-Magyar Polgári Párt az elmúlt két évben is erőteljes családpolitikát folytatott.

– A Fidesz nevében hordozta a fiatal jelzőt, mind a mai napig generációs pártként könyvelték el. Ennek következtében hosszú ideig voltunk kénytelen hadakozni mások azon törekvései ellen, hogy bennünket gettóba szorítsanak, egyik vagy másik párt ifjúsági szervezete-ként próbáljanak feltüntetni,

mégoly jó lakás- és családtámogatási rendszerek sem képesek elérni a demográfiai folyamatok kedvező alakulását, azonban ebből nem következik az ellenkezője, hogy a családtámogatási rendszer felszámolása ne lenne káros hatással az egyébként is rossz tendenciákra. Ez hazugság, és ezzel ez a kormányzat nem védekezhet. Ha 1998-ban az ország úgy dönt, hogy másik kormány kerül hatalomra, akkor meggyőződésem, hogy politikájának központjába kell állítani a jövő generáció életesélyeinek megadását. Talán az utolsó utáni pillanatban sikerül megfordítani azt a népesedési trendet, amely jelen pillanatban évente képtelenesen egy ceglédnyi város eltűnésével jár. Ha az ember létének alapvető funkciója a fajfenntartás, akkor egy kormánynak sem nagyon lehet más értelmes funkciója, mint hogy azoknak az életét könnyebbé tegye, akik kormányzása alá rendeltettek. S jó, hogy ha a születésnél kezdő ezt a tevékenységet – a megszületés lehetőségéhez megpróbál valamilyen módon hozzájárulni, s nem pedig az ellenkezőjét cselekszi.

Csúri Ákos